

Kazimiera Gorczyca
Anna Sławińska

język polski

sprawdziany kompetencji

dla klasy 4
zreformowanej szkoły podstawowej

Piątek Trzynastego
Wydawnictwo
Łódź 2000

Redakcja:

Małgorzata Zawilska

Projekt okładki:

Jacek Wilk

Opracowanie graficzne i skład:

Michał Koliński

© Copyright by *Piątek Trzynastego*, Łódź 1999

Wszelkie prawa autorskie i wydawnicze zastrzeżone. Wszelkiego rodzaju reprodukcja, powielanie (łącznie z kserokopiowaniem), przenoszenie na inne nośniki bez pisemnej zgody Wydawcy jest traktowane jako naruszenie praw autorskich, łącznie z konsekwencjami przewidzianymi w *Ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (Dz. U. Nr 24 z 23. 02. 1994 r., poz. 83).

ISBN 83-87735-50-7

PIĄTEK TRZYNASTEGO Wydawnictwo

Michał Koliński i Michał Wiercioch

90-009 Łódź, ul. Henryka Sienkiewicza 61

tel./fax (0-42) 632 78 61, tel. 0-602 34 98 02(06);

<http://www.piatek13.com.pl>;

e-mail: kot@piatek13.com.pl

Łódź 2000. Wydanie I.

Rzut nr (ostatnia cyfra) 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Druk i oprawa:

PIĄTEK TRZYNASTEGO Drukarnia

93-345 Łódź, ul. Paradna 3

tel. 0-602 34 98 02(06);

Printed in Poland.

S **PIS TREŚCI**

SPIS TREŚCI	3
WSTĘP	4
1. TEKSTY SŁOWNE	5
I. Komunikacja językowa - nadawca, odbiorca, monolog, dialog	5
II. Komunikowanie się z otoczeniem	12
III. Opisuujemy świat	15
IV. Opowiadamy	22
Literatura	27
Test 1 – „O krasnoludkach i sierotce Marysi”	27
Test 2 – „Baśnie” Andersena	30
Test 3 – „Pinokio”	34
Test 4 – „Akademia pana Kleksa”	37
Test 5 – „Tajemniczy ogród”	40
Test 6 – „Opowiadania z Doliny Muminków”	43
Test 7 – „Czerwony Kapturek”	46
Test 8 – „Kopciuszek”	47
Analiza Wierszy	48
Test 1 – „Cuda i dziwy”	48
Test 2 – „Obiecanki cacanki”	51
2. TEKSTY KULTURY	54
Test 1	54
Test 2	58
3. PISANIE, KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	61
Test 1 – Części mowy	61
Test 2 – Fonetyka	64
Test 3 – Pisownia <i>nie</i>	67
Test 4 – Ortografia	70
Test 5 – Części mowy, odmiana wyrazów	73
Test 6 – Budowa zdania	76

WSTĘP

„Sprawdziany kompetencji” – to zestaw różnorodnych zadań z języka polskiego dla ucznia klasy czwartej zreformowanej szkoły podstawowej. Zgodnie z podstawą programową i większością zatwierdzonych przez MEN programów, które wymieniono poniżej, wyróżnione zostały trzy płaszczyzny kształcenia:

- czytanie tekstów słownych
- odczytywanie różnych tekstów kultury
- pisanie, kształcenie językowe

Programy nauczania prezentują indywidualne ujęcia zakresu materiału, różnorodny dobór lektur szkolnych lub też pozostawiają w tej kwestii całkowitą dowolność. Proponowany tu zestaw testów i ćwiczeń przede wszystkim uwzględnia tę sugestię i pozwala sprawdzić określone umiejętności ucznia na dowolnie wybranym materiale literackim. Nauczyciel wybierając program, wybierze również z niniejszego zestawu potrzebne ćwiczenia.

Pozwalają one sprawdzić:

- stopień opanowania poszczególnych sprawności językowych,
- umiejętność doboru różnych tekstów literackich,
- samodzielność w odczytywaniu słownych i pozasłownych tekstów kultury,
- orientację w kulturze informacyjnej.

Dobór ćwiczeń i testów pozwala na wielokrotne odwoływanie się do nabytych już umiejętności językowych i ortograficznych oraz proponowanej wiedzy, co daje większe szanse na sukces.

Autorki

Sprawdziany oparto na programach:

- DKW- 4014-151/99 M. Kasprzyk, A. Zalewska, **ARKA**
- DKW- 4014-45/99 J. Kowalikowa, M. Madejowa, B. Maj, T. Chabińska, **NOWA ERA**
- DKW- 4014-34/ 99 T. Bugajska, M. Gudro, E. Małachowska, **WSiP**
- DKW- 4014- 52/99 J. Bochenek, J. Zawadzka, **INNOWACJE**

1. TEKSTY SŁOWNE

I. KOMUNIKACJA JĘZYKOWA NADAWCA, ODBIORCA, MONOLOG, DIALOG

1. Wracając z wakacji, zdecydowaliście się z tatą wysłać mamie do domu część bagażu pocztą. Uzupełnij blankiety wpisując informacje o nadawcy i odbiorcy, zachowaj właściwą pisownię i kolejność zapisu imienia i nazwiska:

Nadawca:

.....
(imię i nazwisko)

.....
(ulica, nr domu, mieszkania)

.....
(kod pocztowy, nazwa miejscowości)

Odbiorca:

.....
(imię i nazwisko)

.....
(ulica, nr domu, mieszkania)

.....
(kod pocztowy, nazwa miejscowości)

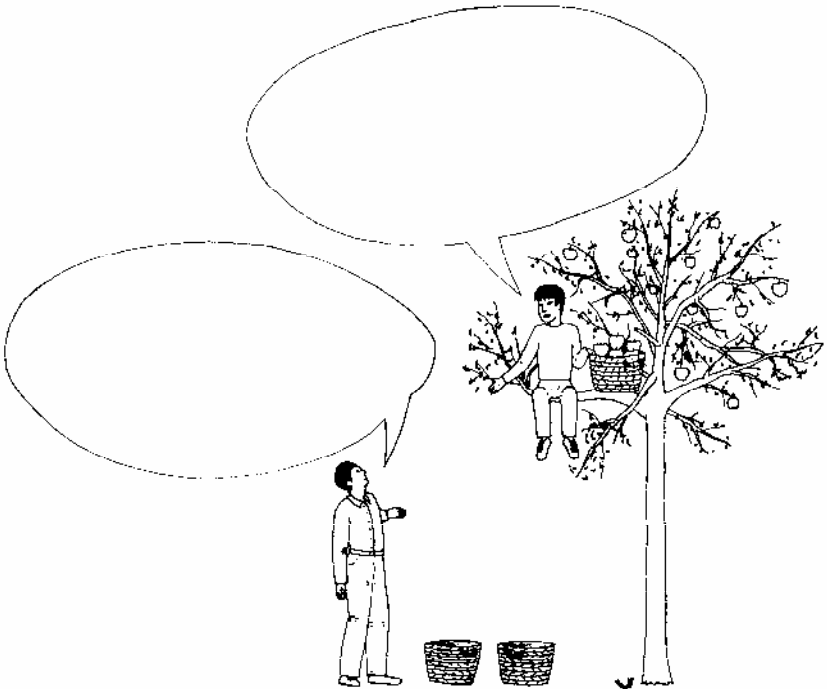
2. Przeczytaj uważnie zamieszczoną poniżej wypowiedź i ustal, kto jest jej nadawcą, a kto odbiorcą:

- Siostrzo, proszę zrobić pacjentowi zastrzyk znieczulający!
- Dobrze, panie doktorze.

Nadawca informacji .....

Odbiorca .....

3. Przyjrzyj się rysunkowi, przeanalizuj sytuację nadawcy i odbiorcy i wpisz „w chmurki” ich wypowiedzi:

4. Przeczytaj zapis fragmentu rozmowy telefonicznej.

- To co, przyjdiesz czy nie?
- Już mówiłam, że nie mogę, mama mnie nie puści, mam temperaturę...
- Tylko 37 i 8 kresek, co to za temperatura... Wyrwij się jakoś, już ci mówiłem i powtarzam jeszcze raz, będzie ekstra. Przygotowaliśmy wszystkie rowery, ustaliliśmy trasę, nawet przetestowaliśmy pompki, gdybyśmy złapali gumę...
- No nie wiem, zobaczę... ale to gardło...

Kim są rozmówcy?

.....

Co o nich wiesz?

.....

.....

.....

5. Ustal, kim jest nadawca zamieszczonej poniżej informacji, do kogo mówi:

- Nie mogę, niestety, uwzględnić tej reklamacji – na każdym worku mleka jest data ważności i, widzi pani, jest aktualna, więc nie sprzedałem pani złego towaru... A poza tym otworzyła pani mleko i oboje stwierdzamy, że nie jest kwaśne, więc jeśli tylko chodzi o to, że nie smakuje kotu, to ja już na to nic nie poradzę...

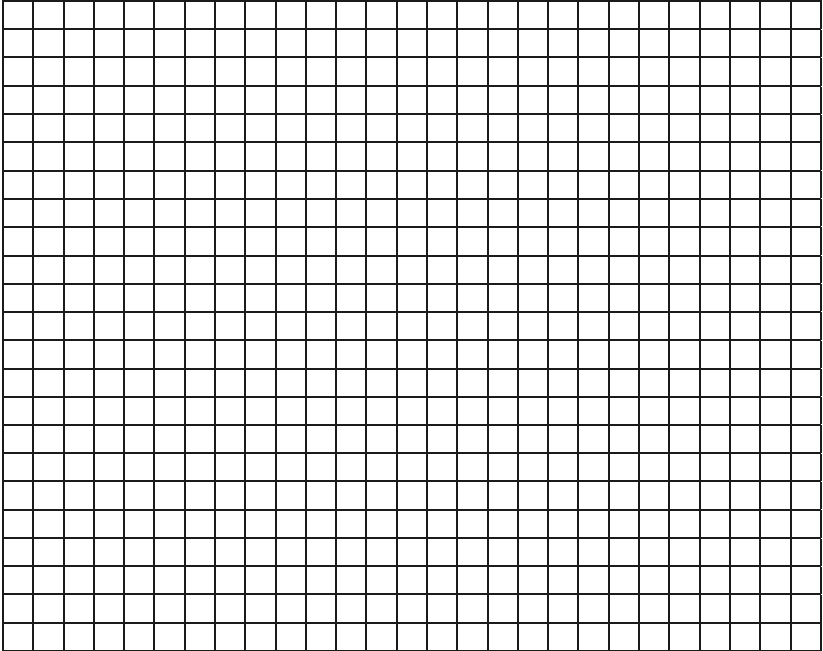
Kim jest nadawca ?

.....

Do kogo mówi ?

.....

6. Zastanów się nad sytuacją przedstawioną w ćw. nr 5 i wykorzystując własną wyobraźnię, opisz rozmówców lub ich narysuj:

7. Obiecałeś koledze, że pożyczysz mu grę komputerową, ale twój brat na to nie pozwala. Zapisz swoją rozmowę z bratem, kiedy to udaje ci się uzyskać jego zgodę na jej pożyczenie, dzięki temu kolega zadowolony odchodzi z „Neverhoodem”:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Ponumeruj podane zdania tak, by uzyskać logiczny, sensowny dialog:

- ..... – No jasne, że byłem.
- ..... – Rzeczywiście widziałem.
- ..... – Czy byłeś kiedyś w zoo?
- ..... – To przecież musiałeś widzieć wywieszki, że nie wolno karmić zwierząt?
- ..... – O twoją mamę?
- ..... – Bo to nie zoo, tylko ulica, a poza tym muszę się troszczyć o moją mamę...
- ..... – Tak, o mamę, żeby mniej kanapek wymiatała zza regału, bo ostatnio mówiła, że dłużej tego nie wytrzyma...
- ..... – Jak widziałeś, to dlaczego dajesz temu psu swoją kanapkę?

9. Popatrz na zamieszczone obrazki i napisz instrukcję - jak należy postępować z saszetką herbaty, by nie kapnęło z niej na serwetę:

Aby zaparzyć herbatę, należy najpierw .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Napisz ciąg dalszy przepisu (możesz uwzględnić inne danie, które potrafisz przygotować):

Aby usmażyć jajecznicę, należy.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Na podstawie zamieszczonego dialogu napisz, co się wydarzyło:

– Było mi jej bardzo żal, leżała na szosie taka dziwna i tylko po futerku mogłam poznać, że to wiewiórka...

– Ale dlaczego? Co się stało?

– Sama nie wiem... Tata mówi, że chyba nieostrożnie przebiegała z jednej strony lasu na drugą i jakiś samochód nie zdążył się zatrzymać...

– Jak ja bym jechała z moim tatą, to zatrzymalibyśmy się...

– Myśmy się też zatrzymali, zaniosłam ją do lasu, położyłam na mchu, a teraz nie mogę przestać myśleć o tym, jak mogła być taka nieostrożna...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Uzupełnij swoimi wypowiedziami tekst rozmowy telefonicznej z kolegą:

Kolega: No i wiesz, ja mu mówię, że nie będę więcej pomagał mu w matmie, bo on i tak nic z tego nie rozumie. Co ty na to?

Ty: .....

.....

.....

Kolega: Mielibyśmy więcej czasu na komputer!

Ty: .....

.....

.....

Kolega: Nie wiem jeszcze, może masz rację, muszę to przemyśleć, może rzeczywiście, jak mu razem pomożemy, wreszcie to zrozumie?

13. Rozmawiając przez telefon, twoja koleżanka ma zwyczaj długo mówić. Co robisz, żeby nie myślała, że cię nie ma lub że jej nie słuchasz? Wypisz słowa, które wtrącasz, by podtrzymać kontakt:

.....

.....

.....

.....

14. Monolog to:

- a) rozmowa dwóch osób
- b) rozmowa trzech osób
- c) dyskusja wieloosobowa
- d) sytuacja rozmowy z samym sobą

15. Spokojna rozmowa dwóch lub więcej osób to:

- a) dialog
- b) monolog
- c) traktat
- d) kłótnia

II. KOMUNIKOWANIE SIĘ Z OTOCZENIEM

1. Do wszystkich wypowiedzi dopisz to samo słowo:

- a) ....., która godzina?
- b) ....., wysiadam tutaj.
- c) ....., zaraz wracam.
- d) ....., nie gniewaj się!

2. Jakiego zwrotu powinieneś użyć w rozmowie z kolegą, gdy jesteś przekonany, że on nie ma racji?

- a) Chyba cię pogięło!
- b) Na mózg ci padło!
- c) Coś ci się pokręciło...
- d) Zgłupiałeś chyba całkiem!

3. Jakiego zwrotu możesz użyć, gdy chcesz odmówić kolidze pożyczania czegoś?

- a) Jeszcze czego!
- b) Odczep się!
- c) Przykro mi, nie mogę...
- d) Mowy nie ma!

4. Jakiego zwrotu najlepiej użyć w dyskusji na lekcji, gdy kolega, twoim zdaniem, nie ma racji?

- a) Głupi jesteś?
- b) Jestem innego zdania.
- c) Co ty pleciesz?
- d) On nie wie, co mówi!

5. Który zwrot jest najmniej odpowiedni, jeśli chcesz prosić kogoś o zachowanie czegoś w tajemnicy?

- a) Proszę cię, nie mów nikomu.
- b) Myślę, że można powierzyć ci tę tajemnicę.
- c) Tylko ani mru-mru.
- d) Gęba na kłódkę.

6. Wypożyczasz lekturę ze szkolnej biblioteki. Który sposób zwracania się uznajesz za najmniej odpowiedni?

- a) Chciałem wypożyczyć książkę przygodową.
- b) Proszę o ciekawą książkę fantastyczno-naukową.
- c) Mam se wypożyczyć książkę, pani od polskiego kazała. Niech pani da jakąś.
- d) Chciałbym przeczytać coś ciekawego, proszę mi coś doradzić...

7. Zostałeś wysłany przez panią do sekretariatu szkoły po papier kancelaryjny. Jak zwrócisz się do pani sekretarki?

- a) Papier kancelaryjny!
- b) Dzień dobry... Poproszę papier kancelaryjny...
- c) Niech pani da papier!
- d) Gdzie ten papier, co go pani kazała zabrać?

8. Które z zadanych pytań jest zbyt wścibskie i niegrzeczne?

- a) Gdzie mieszkasz?
- b) Czy masz rower?
- c) Gdzie wyjeżdżasz na wakacje?
- d) Dlaczego twoja siostra jest taka brzydka?

9. Stłukłeś szybę w regale, jak zwrócisz się do babci, przeprasząc za to, co zrobiłeś?

- a) No dobra, przepraszam....
- b) Przepraszam, babciu, nie chciałem..
- c) No i co się stało...
- d) Zaraz pozbieram szkło i po krzyku!

10. Napisz ogłoszenie o sprzedaży chomika:

.....

.....

.....

.....

11. Na tablicy ogłoszeniowej przypięto kartkę z następującą prośbą:

Zgubiłam niebieski piórnik, w którym były wszystkie najpotrzebniejsze przybory szkolne. Uczciwego znalazcę proszę o oddanie za wynagrodzeniem.

Jakiej informacji zabrakło w tym ogłoszeniu ? Dopisz ją:

.....

12. Przewróciłeś się na korytarzu szkolnym, jesteś u lekarza. Jak odpowiesz na pytanie, co ci jest?

- a) Głowa mnie boli.
- b) Odczepcie się, nic mi się nie stało.
- c) Czego pani chce?!
- d) We łbie mi coś tłucze.

13. Twój pies czasami udaje się na samotne wycieczki, dłuższy czas nie wraca do domu, pod obrozą ma jednak karteczkę z informacją. Co tam powinno być napisane?

.....
.....
.....
.....

14. Chcesz zatrzymać nauczycielkę idącą szkolnym korytarzem. Co robisz?

- a) Wołasz głośno: pani Kowalska, niech pani zaczeka!
- b) Wołasz: proszę zaczekać!
- c) Biegiesz i chwytasz panią za rękaw.
- d) Podbiegasz i prosisz, by pani chwilę z tobą porozmawiała.

15. Napisz „trzy magiczne słowa”, których należy używać jak najczęściej:

- a) .....
- b) .....
- c) .....

III. OPISUJEMY ŚWIAT

1. Napisz, co przedstawia poniższy fragment książki A. Halika „Z kamerą i strzelbą przez Mato Grosso”:

„Na wysokich gałęziach bawiły się małpki obserwujące naszą karawanę, a na tej samej wysokości zwisały z pni, rozsiewając delikatną woń, cudowne gatunki storczyków...

Ponad nimi radowały się ptaki, a jeszcze wyżej fruwały niezliczone ilości motyli wielkich jak dłoni i olśniewających barwami tęczy. Wzlatywały do słońca, wydawały się osiągać je, by potem spaść z opalonymi skrzydełkami na wilgotne i ciemne podłoże, gdzie przygotowały im pogrzeb czarne chrząszcze.”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Z tekstu ćw. nr 1 wypisz rzeczowniki wraz z przymiotnikami, które je określają:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Poniższy opis przedstawia „potwora z Nilu” – zgadnij, co to? Wypisz z tekstu słowa, które dokładnie mówią, jaki on jest:

„Wygląda jak groźny smok. W całej okazałości można go zobaczyć, gdy wygrzewa się na piasku lub wśród przybrzeżnych zarośli. Co jakiś czas podnosi wielki, spłaszczony łeb i dla ochłody otwiera ogromną paszczę, jakby ziewał. Błyskają w niej wielkie, stożkowate zęby.

Patrzy uważnie bystrymi, zielonozłotymi oczami o pionowych źrenicach. Grzbiet zielonego lub brązowego cielska pokryty jest rzędami grubych, rogowych tarcz jak mocnym pancerzem.

Długi, spłaszczony po bokach ogon jest też zębaty, a silne, krótkie łapy uzbrojone są w ostre pazury.”

„Zwierzaki”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Wybierz jeden z wymienionych tematów i sporządź opis:

- a) Ulubiona zabawka
- b) Widok z okna
- c) Twój rower
- d) Ulubione danie
- e) Roślina – np. kwiat, który lubisz

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. W opisie pokoju Jacka pojawiły się nieścisłości, błędy i skróty myślowe. Przeczytaj uważnie ten tekst i podkreśl wyraźnie miejsca niejasne lub sformułowane błędnie:

Mój pokój nie jest niezbyt duży, ale mieści się w nim sporo mebli: biurko, kanapa z komputerem i szafa, z której czasem wyłazi sprężyna. Dzieje się tak tylko wtedy, gdy się na niej gwałtownie siada. Jest tak od czasu, gdy zamiast pościeli zamknąłem w kanapie brata, a on próbował się uwolnić. Jasne ściany łączą podłogę z sufitem, gdzie mam (na szczęście) ciemny dywan i nie znać na nim plamy z atramentu, którą zrobiłem malując burzowe niebo.

W drzwiach miałem szybę, która teraz jest w koszu, a w drzwiach mam plakat z wielkim samolotem. Kosz też mam, ale tylko połowa rzutów piłką jest trafiona, muszę bardzo uważać, bo szkoda mi plakatu.

6. Przeczytaj uważnie następujące określenia: sprawny, wysoki, chudy, kolorowy, ciężarowy, groźny, rozkwitnięty, wytresowany, zwiędły, gruby, nowoczesny, zły. Dopisz po trzy odpowiednio dobrane określenia do podanych słów:

- a) człowiek .....
- b) samochód .....
- c) pies .....
- d) kwiat .....

7. Podkreśl poprawne zestawy wyrazów określanych i określających:

- a) obszerna sukienka – obszerna grupa ludzi
- b) gęsta śmietana – gęste milczenie
- c) smutna mina – smutny samochód
- d) obfity posiłek – obfita świeca

8. Do podanych wyrazów dopisz po dwa przymiotniki:

- a) oczy .....
- b) uszy .....
- c) zęby .....
- d) nos .....

9. Przeanalizuj króciutkie opisy i napisz, jakie to drzewa.

- a) Ma białą korę i drobne jasnozielone listki – .....
- b) Jest królem drzew, ma piękne liście i żółędzie – .....
- c) Wiotkie gałązki zwiesza bardzo nisko, można mówić, że jest „płacząca” – .....
- d) Zielony przez cały rok, może być choinką – .....

10. Opisz, jak wygląda jesienią drzewo, które codziennie widzisz, idąc do szkoły:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

11. Odgadnij, co miał kupić Jacek, który zgubił kartkę z zapisem zakupów:

- a) kakaowe, słodkie, do smarowania chleba – .....
- b) wkręca się ją do żyrandola, żeby świeciła – .....
- c) pachnące, pieniaące się, do mycia rąk – .....
- d) zimne, słodkie, do lizania – .....

12. Podkreśl słowa, które powtarzają się w tekście zbyt często:

Moje akwarium wygląda wspaniale. Jest w nim wszystko, czego moje rybki potrzebują: grzałka, termometr, filtr, przewietrzacz. Na dnie mojego akwarium leży żwir i piasek, w który wetknąłem rośliny wodne. W moim akwarium kamyki są tak ułożone, że przytrzymują rośliny w piasku i jednocześnie mogą być doskonałym schronieniem dla rybek, których w moim akwarium jest bardzo dużo.

13. Napisz jakich użyłbyś kolorów, malując:

- a) las jesienią – .....
- b) motyla – .....
- c) zachmurzone niebo – .....
- d) tęczę – .....

